

РЕШЕНИЕ

№ 1345

гр. София, 13.12.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 4-ТИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на петнадесети ноември през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател: Нели Куцкова

Членове: Яна Вълдобрева
Мария Яначкова

при участието на секретаря Нина Ш. Вьонг Методиева
като разгледа докладваното от Мария Яначкова Въззивно гражданско дело
№ 20211000500822 по описа за 2021 година

Производството е по реда на чл. 258 – 273 ГПК.

С решение № 261186 от 13 ноември 2020г. по гр. д. № 3542/2019г. Софийски градски съд, I ГО, 17 състав е осъдил, на основание чл. 432, ал. 1 от КЗ, ЗК „Лев инс“ АД да заплати на В. Д. Д. сумата от 100 000 лева, представляваща обезщетение за неимуществени вреди от смъртта на С. М. Н. при ПТП на 18.11.2017г., ведно със законната лихва от 21.06.2018 г. до окончателното изплащане, като отхвърлил иска за горницата до пълния предявен размер от 150 000 лева и за мораторни лихви за периода 18.11.2017г. – 20.06.2018г.; осъдил, на основание чл. 78, ал. 6 от ГПК ответника да заплати по сметка на СГС сумата от 4 000 лева - държавна такса по делото и 133.33 лева - депозит за експертиза; осъдил, на основание чл. 78, ал. 1 от ГПК вр. чл. 38, ал. 1, т. 3 от ЗАдв., ответника да заплати на адвокат Н. П. Ц. адвокатско възнаграждение в размер на 3 020 лева.

ЗК „Лев инс“ АД е подал въззивна жалба срещу решението по гр. д. № 3542/2019г. на СГС в негова осъдителна част – над размера на присъденото обезщетение от 50 000 лв. С доводи за неправилност на решението поради нарушение на чл. 45 ЗЗД - поради съизвършителство на водачите на МПС,

участвали в ПТП, нарушение на чл. 52 и чл. 51, ал. 2 ЗЗД при определяне на размера на търсеното обезщетение и на приноса на пострадалата, който е занижен според жалбоподателя, иска отмяна на решението и отхвърляне на иска над присъдената сума от 50 000 лв.

В. Д. Д. е подал отговор на въззивната жалба, с който оспорил жалбата.

За да постанови решението си, първоинстанционният съд е приел, че в полза на ищеца е възникнало вземане срещу ответника, застраховал гражданската отговорност на делинквента, за обезщетение за вреди от смъртта на майка му, в размер на 150 000 лв. Обезщетението, което е присъдено, е изчислено след приспадане на приноса на пострадалата към вредоносния резултат, изразяващ се в пътуване в автомобил без поставен предпазен колан.

Софийски апелативен съд, като въззивна инстанция, в рамките на правомощията си, уредени в чл. 269 ГПК, съобразно и разясненията, дадени в ТР № 1/09.12.2013г. по тълк. дело № 1/2013г. на ОСГТК на ВКС, намира, че обжалваното решение е валидно; то е и допустимо, а като косвен резултат от решаващата си дейност счита същото за частично неправилно.

Застраховането срещу гражданска отговорност е правоотношение, по силата на което застрахователят се задължава да обезпечи застрахователна закрила срещу риска от възникване на гражданска (деликтна) отговорност в тежест на застрахования, като при настъпване на застрахователното събитие, плаща дължимото от последния обезщетение за вредите, причинени на трети лица. Застрахователното събитие при тази застраховка, като проекция на застрахователния риск, е възникването на гражданска отговорност в тежест на застрахования. Отговорността на застрахователя възниква на основание застрахователно правоотношение, а отговорността на причинителя на непозволеното увреждане, на основание деликт. Т. н. пряко право на увредения срещу застрахователя по чл. 432, ал. 1 КЗ за изплащане на застрахователното обезщетение, предявено в настоящия процес, и правото му да търси обезщетение на деликтно основание, възникват в един и същи момент – този на настъпването на застрахователното събитие (в случая ПТП), при което е причинено непозволеното увреждане. За упражняване на прякото право на увреденото лице не е необходимо гражданската отговорност на

застрахования да бъде установена със сила на пресъдено нещо, в случая обаче той е осъден с влязла в сила присъда.

С оглед спорния предмет на делото във въззивното производство и обстоятелството, че решението на първоинстанционния съд в осъдителна в полза на ищеца част не е обжалвано, въззивният съд в правоприлагащата си дейност изхожда от положението, че той е увредено лице от ПТП, станало на 18.11.2017г., от което е настъпила смъртта на майката му С. М. Н., а ответникът е застраховал гражданската отговорност на делинквента К. Т. К. (вж. чл. 297 вр. чл. 298, ал. 1 ГПК вр. чл. 429 – 437 вр. чл. 477 и сл. КЗ), осъден за причиняването на смъртта на пастродалата със задължителния за гражданския съд присъда (чл. 300, чл. 413, ал. 2 НПК). Следователно установено е на настоящия етап от производството, че ищецът е претърпял вреди от смъртта на майка си, причинена при ПТП.

Спорно във въззивното производство, съобразно посоченото по-горе за оплакванията на жалбоподателя и искането, отправено към въззивния съд, е какъв е размерът на обезщетението, предназначено да възмезди страданието и загубата на морална опора и подкрепа, понесени от ищеца, чиято легитимация като увредено лице е призната от съда, но чийто изводи относно дължимия размер на обезщетението по същество се оспорват като необосновани откъм преценка на вредите и като резултат направени в нарушение на материалния закон – чл. 52 ЗЗД. Спорен е и въпросът на колко се оценява приносът на пострадалата С. Н. към вредоносния резултат, изразяващ се в неизползване на предпазен колан. Жалбоподателят счита и, - като по този начин, подобно на другите си доводи в жалбата, преповтаря свои възражения от защитата си по същество срещу иска от отговора на исковата молба, - че водачът на лекия автомобил, в който се е возила пострадалата, също е нарушил правилата за движение, а с обжалваното решение на ответника е възложена тежестта за репарирание на вреди, които не са в причинна връзка с поведението на застрахован при него.

С влязла в сила на 21.11.2018г. присъда № 20 от 05.11.2018г. по НОХД № 258/2018 г. по описа на ОС – гр. Ловеч водачът К. Т. К. е признат за виновен в това, че на 18.11.2017г., около 19.00 часа на ПП 1-4 (София-Варна) при км. 15+200, изхода на с. Български извор, Ловешка област, при управление на МПС - товарен автомобил марка „ДАФ ХФ 105“ с рег. №

*****, с прикачено към него полуремарке марка „Кьогел СВ 24“ с рег.№ *****, собственост на „ТИНД“ ЕООД - с. Чернево, нарушил правилата за движение по пътищата: чл. 42, ал. 1, т. 1, пр. 1 ЗДвП – „Водач, който предприема изпреварване, е длъжен: преди да подаде сигнал, да се убеди, че не го изпреварва друго пътно превозно средство“; чл. 42, ал. 2, т. 2 ЗДвП – „Водач, който изпреварва, е длъжен, когато при изпреварването навлиза в пътна лента, предназначена за насрещното движение, да не създава опасност или пречки за превозните средства, движещи се по нея“ и по непредпазливост е причинил смъртта на С. М. Н. - престъпление по чл. 343, ал. 1, б. „в“ вр. чл. 342, ал. 1, пр. 3 НК.

От показанията на св. С. – братовчед на ищ еца, подлежащи на преценка по реда на чл. 172 ГПК, е установено, че, което не е оспорено от жалбоподателя като фактически положения, че В. е приел изключително тежко вестта за смъртта на майка си. Изпаднал в състояние на шок, тъй като майка му сама го е отгледала от дете, той бил единствено дете, а тя била най-близкият му човек и живеели в едно домакинство допреди година преди инцидента (когато тя започнала да гледа майката на свидетеля), и били изключително близки. Помагали си взаимно, освен като на син, С. помагала на В. и в работата – водела му счетоводство на фирмата и взаимно се подкрепяли финансово. След смъртта на майка си той се променил. Спрял да излиза и рядко ходел на работа, затворил се и рядко и трудно говорил за инцидента и все още (разпитът е от м.11.2019г.) трудно го преживявал. Свидетелят придружавал В. до гроба на майка му, когато той правел помени.

От заключението на изслушаната по делото комплексна авто-техническа и медицинска експертиза, изготвено и въз основа на свидетелските показания на очевидец – св. С., неоспорено от страните, което съдът възприема, е установено, че при удара на л.а. „Мерцедес“, в който пострадалата е била пътник, тялото ѝ се е придвижило рязко напред и наляво и е получила контузия в челната област на главата. Последвала е рязка хиперфлексия на гръдна част на тялото, с което се обяснява травмата на гръбначния стълб със счупване на тялото на 4-ти гръден прешлен. В момента, в който тялото е спряло движението си от удар при достигане на главата до интериорна част от автомобила, сърцето е продължило движението си и, без травмиране на този орган от удар, поради инерционните сили се е стигнало до преразтягане на аортата и разкъсването ѝ. При поставен предпазен колан, с

оглед предназначението му да фиксира тялото и да ограничи движението му, травмата на гръбначния стълб е щяла да бъде избегната. Коланът би ограничил и движението на тялото чрез намаляване на инерционното въздействие върху органите и би предпазил с това от разкъсване на аортата и излив на кръв в перикардната торбичка – непосредствена причина за смъртта. Оформилата се сърдечна тампонада е довела до механично притискане на сърцето и сърдечните съдове от излялата се кръв и препятстване на сърдечната диастола със спиране на помпената функция. В съдебно заседание вещото лице – специалист по съдебна медицина е уточнило, че коланът намалява амплитудата на движение на тялото, но не може да предпази от движение на вътрешните органи, но в случая няма „чисто движение“, защото има счупване в тялото на 4 -ти гръден прешлен от компресионен тип, а причина за получаването му би могла да бъде единствено рязко свиване на тялото напред, на нивото на счупения прешлен. С поставен предпазен колан би се намалило инерционното въздействие и съответно това би предпазило разкъсването на аортата, което е било смъртоносното увреждане. Не се спори, че в л.а. „Мерцедес“ са пътували още двама души, извън водача, като и тримата са с леки телесни увреждания, както е приел СГС; липсват и описани коланни травми при аутопсията на пострадалата.

С оглед така установеното по делото и по основите спорни въпроси на въззивното производство, въззивният съд намира следното :

Съгласно ППВС № 4/1968г. при определяне на размера на неимуществените вреди следва да се вземат предвид всички обстоятелства, обуславящи тези вреди и то не само чрез посочването им, но и при отчитане на тяхното значение за размера на вредите. При определяне на справедливо обезщетение за неимуществени вреди при причиняване на смърт, от значение са възрастта на увредения, общественото му положение, отношенията между пострадалия и близкия, претендиращ обезщетението, както и обстоятелствата, при които е настъпил вредоносният резултат. Съобразно приетото за установено по-горе, въз основа на цялостна оценка на всички релевантни към размера на претендираното обезщетение обстоятелства, преценени в тяхната конкретика откъм значимостта им за размера на вредите, въззивният съд отчете стреса от настъпилата при трагични обстоятелства внезапна смърт на майката на ищеца (когато той е бил на близо 43г.), с която е живял в едно

домакинство до преди 1 година преди смъртта ѝ, починала на 67г. (въпреки, че възрастта, както на пострадалия, така и на преживелия, не съставлява самостоятелен критерий за съдържанието на връзката между тях, доколкото емоционалните и психологически аспекти на страданието не се предпоставят еднозначно от определена възраст); степента на преживените негативни емоции; скръбта от загубата, вкл. и обстоятелството, че той ще продължава да изпитва и в бъдеще страдание от загубата на своята майка, най-близкият му човек, отгледала го сама, от чиято житейска подкрепа е лишен (така свидетелските показания, на които съдът дава вяра, правдоподобни откъм обстановката, за която се отнасят). Неблагоприятните последици от настъпилата загуба не могат да бъдат оценени в пари, паричната сума никога не може да възстанови непрежалимата загуба на близък човек, но по справедливост може да се определи обезщетение за вредите по смисъла на чл. 52 ЗЗД. Въззивният съд намира, че в конкретния случай справедливото обезщетение за понесените от ищеца болки и страдания по повод загубата на майка му следва да се определи в размер на 140 000 лв. При причиняване на смърт за определяне на обезщетението за неимуществени вреди от значение са освен посочените по-горе обстоятелства, така и специфичните за всеки случай конкретни обстоятелства (ППВС № 4/1968г.), както и, според формираната по реда на чл. 290 ГПК практика на ВКС, и общественото разбиране за справедливост на даден етап от развитието на самото общество. В този смисъл, както се отбеляза, въззивният съд изхожда от конкретиката на случая и от поддържаните изключително близки отношения син – майка, грижили се, с оглед спецификата на житейската ситуация, в която са ограничили живота си, непрестанно взаимно един за друг (без данни в живота на ищеца фактически да е участвал и другият му родител), като отчете и проявилите се негативни последици от безвъзвратната внезапна загуба на С. Н., израз на които са поведенческите прояви на ищеца след смъртта ѝ без да се твърди и доказва обаче сериозно засягане на психиката му. При определяне на дължимото обезщетение съдът отчита в пълна степен и конкретните икономически условия, а като ориентир и съответните нива на застрахователно покритие към релевантния за определяне на обезщетението момент, индиция за икономическите условия. С оглед развитите по-горе съображения, доводите във въззивната жалба, касаещи нарушение на чл. 52 ЗЗД, са частично основателни – след обсъждане на всички релевантни за

определянето на обезщетението обстоятелства, въззивният съд достигна до горепосочения извод, че дължимото обезщетение в случая възлиза на 140 000 лв. и то следва да бъде присъдено, при положение че няма основание за намаляването му.

По възражението за съпричиняване:

Въззивният съд също формира извод, че възражението за съпричиняване на вредоносния резултат, релевирано от ответника, което е в спорния предмет и на въззивното производство, е доказано откъм нарушение на чл. 137а, ал. 1 ЗДвП. Съпричиняването на вредоносния резултат има, когато поведението на пострадалия е било в причинна връзка с вредоносния резултат. Релевантен за допринасяне за настъпването на вредите е фактическият конкретен принос на пострадалия към вредоносния резултат, а не допуснато от негова страна формално нарушение, необуславящо вредоносния резултат. На настоящия етап е установено по делото, че пострадалата пътничка, като се изхожда от получените травматични увреждания, не е ползвала предпазен колан, а в случай, че беше поставила колан травматичните увреждания щяха да бъдат по-леки и нямаше да получи разкъсване на аортата, причинила смъртта ѝ. И въззивният съд формира извод, че пострадалата значително е допринесла за причиняването на уврежданията си, от които е настъпил летален изход, поради неизползване, с оглед намаляване на риска от увреждане чрез ограничаване на подвижността на тялото, на предпазен колан, с какъвто е бил комплектован автомобилът, в който е бил пътник (така заключението на изслушаната експертиза). Въззивният съд, за разлика от първоинстанционния съд, приема, че делинквентът, причинил вредоносния резултат, нарушил правилата за движение, регламентирани в чл. 42, ал. 1, т. 1, предл. 1 и чл. 42, ал. 2, т. 2 ЗДвП (съобразно задължителната за гражданския съд присъда), както и пострадалата имат равен фактически принос за настъпване на установените телесни увреждания на последната, довели до смъртта ѝ. Предвид констатациите на възприетото заключение на комплексната експертиза се налага обосноваия извод, че увреждането, довело до леталния изход, е настъпило именно поради неизползването на обезопасителен колан. Ищецът не е оспорил заключението при изслушването му (чл. 200, ал. 3, изр. 2 ГПК) и не е провел насрещно доказване на това проведено от ответника, носещ тежестта на доказване на възражението за допринасяне на вредите, че и при

поставяне на предпазен колан, с оглед механизма на ПТП и силата на ударите на лекия автомобил, в който пострадалата е била пътник, би се получило разкъсване на аортата. С оглед процесуалното му поведение, изразяващо се в неподаване на въззивна жалба срещу първоинстанционното решение и доводите в отговора на подадената от ответника въззивна жалба, се налага извод, че ищецът приема наличието на принос на пострадалата към вредоносния резултат до размера от 1/3, на колкото е оценен от първоинстанционния съд. Въпросът за конкретния принос на увреденото лице е винаги фактически и доколкото ответникът е провел изискуемото от закона пълно доказване на приноса на пострадалата към собственото ѝ увреждане (вж. т. 7 от № 1 от 23.12.2015г. по тълк. д. № 1/2014г., ОСТК на ВКС относно разграничението между допринасянето на пострадалия за възникване на самото ПТП като правно значим факт, който обуславя прилагането на чл. 51, ал. 2 ЗЗД, и приноса на пострадалия за настъпване на вредата спрямо самия него, който факт също води до приложението на чл. 51, ал. 2 ЗЗД), въззивният съд формира посочения по-горе извод за основателност на възражението на ответника, целящо намаляване на отговорността му, до размера от 50 % (1/2). Ето защо, доводите за нарушение на чл. 51, ал. 2 ЗЗД са основателни - въз основа на установените в производството факти, въззивният съд прие, че с поведението си пострадалата не е положила дължимата грижа спрямо себе си и в равна степен с делинквента е допринесла за уврежданията си, от които е настъпила смъртта ѝ. По изложените съображения, определеното обезщетение по реда на чл. 52 ЗЗД, намалено с 50 %, възлиза на 70 000 лв. - обезщетение за неимуществените вреди, което увреденият търпи от процесното ПТП (чл. 51, ал. 2 ЗЗД), и което следва да му се присъди, тъй като ответникът не отговаря за последиците от поведението на самия пострадал.

По възражението за съизвършителство, релевирано в срока за отговора на исковата молба, поддържано и във въззивното производство като довод да неправилност на обжалвания акт :

Поначало при съпричиняване на увреждането от няколко делинквенти, застрахователят по застраховка „Гражданска отговорност”, сключена с един от тях, отговаря спрямо увреденото лице за пълния размер на вредите до размера на застрахователната сума, а не съобразно приноса за увреждането на застрахования при него делинквент (арг. чл. 53 ЗЗД).

Застрахователят по застраховка „Гражданска отговорност“ на един от делинквентите към 2016г., при действието на КЗ, в сила от 01.01.2016г., отговаря спрямо увреденото лице солидарно с останалите застрахователи, а предвид функционалната обусловеност на прякото право от деликтното право отговаря по отношение на увредения в обема, в който отговаря застрахованият при него делинквент - за всички вреди и в пълния им размер, като отговорността на застрахователя би била лимитирана единствено от застрахователната сума по договора за застраховка (вж. чл. 499, ал. 7 КЗ и решения по чл. 290 ГПК, постановени при действието на КЗ отм., № 121 от 18.09.2014г. по т. д. № 2859/2013г., ВКС, ТК, I ТО на ВКС; № 192 от 2 ноември 2017г. по т. д. № 416/2017г., ВКС, ТК, I ТО на ВКС; № 52 от 28.05.2019г. по т. д. № 1497/2018г., ТК, I ТО на ВКС; вж. и мотиви към определение № 180 от 23.03.2011г. по т. д. № 812/2010г., ТК, II ТО на ВКС). С оглед изложеното за обема на търсената в производството отговорност на ответника, степента на принос на всеки от водачите - причинителите на вредоносния резултат е ирелевантна, т.е. разпределянето на отговорността на двамата водачи спрямо пострадалия е извън предмета на спора - размерът на вредата, обусловен от действията на всеки съизвършител, е от значение само в отношенията между тях, а не спрямо пострадалите. Ето защо, възражението, че вредоносният резултат е настъпил поради поведението и на друг водач, незастрахован при ответника, не води до намаляване на отговорността на последния като конституиран в производството ответник в качеството му на застраховал гражданската отговорност на един от причинителите на ПТП, осъден с влязла в сила присъда, задължителна за гражданския съд, и за причиняването на смъртта на пострадалата.

Така мотивиран, въззивният съд прие, че решението, предмет на инстанционен контрол, е частично неправилно в обжалваната част – над присъдения размер на обезщетението от 70 000 лв. Съобразно приетото погоре, доводите на жалбоподателя, релевиращи в срока за въззивно обжалване, са частично основателни. Позоваването в писмената му защита на акт, който не урежда нормативно размери на търсеното обезщетение, няма отношение към основателността на иска. При това положение обжалваното решение подлежи на отмяна в частта, в която искът е уважен за разликата над 70 000 лв. до 100 000 лв. При този изход на спора във въззивното производство, на съответна отмяна подлежи и решението в частта му по разноските, както

следва: в частта, в която в тежест на ответника са възложени разноски за държавна такса на основание чл. 78, ал. 6 ГПК - над размера от 2 800 лв. и над размера от 93, 33 лв. - депозит и на основание чл. 38 ЗА - над размера от 2 114 лв. (на база изчисленията на първоинстанционния съд срещу които не са направени оплаквания по реда на чл. 248 ГПК). На основание чл. 78, ал. 3 вр. ал. 8 ГПК, на ответника се дължат и разноски, както следва: още 150 лв. – разноски за първоинстанционното производство; 600 лв. - държавна такса за въззивно обжалване и 60 лв. – възнаграждение за юрисконсулт – разноски за въззивната инстанция. С оглед приетото по-горе относно основателността на иска, в останалата обжалвана част решението е правилно като резултат и следва да се потвърди. На основание чл. 78, ал. 1 ГПК, съразмерно на отхвърлената част от жалбата, в полза на представителя по пълномощие на ищеца – ответник по жалбата се присъжда адвокатско възнаграждение за безплатна правна помощ в размер на 812 лв.

Така мотивиран, Софийски апелативен съд

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 261186 от 13 ноември 2020г. по гр. д. № 3542/2019г. на Софийски градски съд, I ГО, 17 състав, в частта, в която съдът е осъдил ответника да заплати на ищеца обезщетение за неимуществени вреди над размера от 70 000 лв. до размера от 100 000 лв. ведно със законна лихва върху сумата, съотв. в частта, в която в тежест на ответника са възложени разноски за държавна такса и депозит на основание чл. 78, ал. 6 ГПК над размера от 2 800 лв., съотв. над размера от 93, 33 лв. и на основание чл. 38 ЗА над размера от 2 114 лв. и вместо това постановява:

ОТХВЪРЛЯ иска, предявен от В. Д. Д. срещу ЗК „Лев инс“ АД, за заплащане на основание чл. 432, ал. 1 КЗ на сумата 30 000 лв. (разликата над 70 000 лв. до размера от 100 000 лв.) - обезщетение за неимуществени вреди, претърпени от смъртта на майка му, причинена при ПТП, станало на 18.11.2017г.

ОСЪЖДА В. Д. Д., ЕГН *****, да заплати на ЗК „Лев инс“ АД, ЕИК 121130788, на основание чл. 78, ал. 3 вр. ал. 8 ГПК, сумата 150 лв. - разноски за първа инстанция и 660 лв. – разноски за въззивна инстанция.

ПОТВЪРЖДАВА решение №261186 от 13 ноември 2020г. по гр. д. № 3542/2019г. на Софийски градски съд, I ГО, 17 състав, в останалата обжалвана част.

ОСЪЖДА ЗК „Лев инс“ АД, ЕИК 121130788, на основание чл. 78, ал. 1 ГПК вр. чл. 38, ал. 2 вр. ал. 1, т. 2 ЗА, да заплати на адв. Н. П. Ц. сумата 812 лв. – възнаграждение за безплатна правна помощ за въззивна инстанция.

Решението може да се обжалва, при условията на чл. 280 ГПК, в едномесечен срок от връчването му пред ВКС на РБ.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____